

BAJOR-LAMPERT RITA

A TANÖSVÉNYEK SZEREPE ÉS KIALAKÍTÁSI SZEMPONTRENDSZERE
„ZÖLD TANTERMÉK” BUDAPEST HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERÜLETEIN

DOKTORI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

Tájépítészeti Kar

BUDAPEST, 2014

A doktori iskola

megnevezése: Budapesti Corvinus Egyetem
Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskola

tudományága: Agrár-műszaki

vezetője: Csemez Attila, DSc egyetemi tanár
Budapesti Corvinus Egyetem, Tájépítészeti Kar,
Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Témavezető: Csemez Attila, DSc egyetemi tanár
Budapesti Corvinus Egyetem, Tájépítészeti Kar,
Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Jelölt a Budapesti Corvinus Egyetem Doktori Szabályzatában előírt valamennyi feltételnek eleget tett, az értekezés műhelyvitájában elhangzott észrevételeket és javaslatokat az értekezés átdolgozásakor figyelembe vette, azért az értekezés nyilvános vitára bocsátható.

.....
Az iskolavezető jóváhagyása

.....
A témavezető jóváhagyása

TARTALOM

BEVEZETÉS	3
KITŰZÖTT CÉLOK.....	4
ANYAG ÉS MÓDSZER.....	5
ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK	8
AZ ÉRTEKEZÉS TÉMAKÖRÉHEZ KAPCSOLÓDÓ PUBLIKÁCIÓK ÉS SZAKMAI TEVÉKENYSÉGEK.....	11

BEVEZETÉS

Felmerülhet a kérdés, hogy egy világvárosban miért kell, egyáltalán van-e értelme természetvédelmi tanösvényeket létesíteni? Be lehet itt mutatni valamit egyáltalán? Sok metropolisz minden bizonnyal mára szinte az összes hajdani természeti értékét elveszítette, de ez Budapestre – szerencsére – ma még nem igaz. A fővárosban jelenleg is számos védett és védelemre érdemes erdő, gyeper és vizes élőhely található, de még ezeknél is jelentősebb a felszín alatti formakincs gazdagsága, a barlangok nagy száma.

A város közigazgatási határain belül – jelenlegi ismereteink szerint – több, mint 1400 vadon élő növényfaj és 266 madárfaj fordult eddig elő. A növények közül a teljes fajszámon belül mintegy 160 élvez törvényes oltalmat, madarak esetében még meglepőbb, hogy a költőfajok száma városi viszonyokhoz képest kiemelkedően magas, úgy 100 – 120 faj.

A néhány kiragadott példa is jól mutatja, hogy fővárosunkban van még mit bemutatni. A tanösvények szempontjából nem is ez az igazi indok, ami miatt Budapest kiemelt terület lehet a közeljövőben. A fajgazdagság manapság már nem igaz az egész városra. A természetes és a természet közeli élőhelyek kis kiterjedésű, egymástól jól elszigetelt zárványterületekre szorultak vissza, vagyis a főváros élőhelyei igazi „állatorvosi lovak”. Egyrészt sok természeti értéket rejtenek, másrészt viszont számtalan tényező veszélyezteteti fennmaradásukat. A területek kis erőfeszítéssel, rövid úton bejárhatók, melyek általában könnyedén megközelíthetők közösségi közlekedési eszközökkel is. Sokszor elég csak egy-másfél órát rászánni az adott tanösvény bejárására, hiszen az utazással együtt ennyi idő alatt is élményekkel gazdagodva térhetünk haza. Budapest természetvédelmi területeit felfoghatjuk úgy is, mint tantermeket, ahol nem az a cél – mint egyes igen érzékeny élőhelyek esetében – hogy az emberek teljes kizárásával őrizzük meg a jövő generációi számára természeti örökségünket, hanem éppen ellenkezőleg: tanösvények kialakításával célirányosan vezetve a látogatót nemcsak a természetbe csábítanak ezek a létesítmények, hanem ismeretátadás mellett a védett értékek taposását is megelőzik egy-egy jól kijelölt sétaút segítségével. Ezeket a lehetőségeket több civil és állami szervezet is felismerte, melynek következtében az elmúlt egy évtizedben szinte minden évben átadásra került egy-két új, ilyen jellegű létesítmény.

KITŰZÖTT CÉLOK

Tanulmányaim és eddigi munkásságom kifejezetten a természet védelméhez kötődik. Az évek során szembetűnővé vált, hogy ez társadalmunkban koránt sincs annyira beleívódva az emberek mindennapjaiba. Kiváltképp így van ez Budapest tekintetében. Több mint másfél évtizedre visszanyúló a főváros értékeivel kapcsolatos tapasztalataim azonban azt bizonyítják, hogy ezek még ma is páratlan értékek melyek alig ismertek annak ellenére, hogy az oktatásban egyre hangsúlyosabbá válik a környezeti nevelés szerepe, valamint a lakosság igénye is nő a környezetük megismerésére, főleg a városi környezetben. Talán éppen ennek, valamint a különböző pályázati kiírásoknak köszönhetően, évről-évre nő a tanösvények száma az országban, de sajnos olykor különösebb tematika és rendszer nélküli hozzák létre ezeket. Az évek során számos hazai és külföldi tanösvényt végigjárva gyűjtöttem és rendszereztem a pozitív és negatív tapasztalatokat, és ezek birtokában a dolgozatom kapcsán a következő célokat tűztem ki:

- A környezeti nevelés és az ökoturizmus közötti összefüggések bemutatását;
- Felmérni a Budapest helyi jelentőségű védett területein működő tanösvényeket;
- Szempontrendszer kidolgozását a tanösvények elemzésére;
- Az új szempontrendszer, valamint az előzetesen gyűjtött adatok alapján megvizsgálni a tanösvények fejlesztési lehetőségét;
- Új eszközrendszer bevezetését új típusú tanösvényformák és elemek alkalmazásával;
- Elemezni a tanösvények minőségi javításának lehetőségeit.

Amennyiben a kitűzött célok teljesülnek ez hozzásegíthet egy egységes tanösvény rendszer kialakításához Budapest helyi jelentőségű védett területein, amely a környezeti nevelés, a természetvédelem és az ökoturizmus-fejlesztés hármas egységének elengedhetetlen eleme. Ahogy azt Kárász Imre megfogalmazta: „A tanösvények lehetővé teszik a természet élményszerű felfedezését, megismerését és megszeretését. Érzelmi kötődést eredményezhetnek, ami a természetvédelemhez nélkülözhetetlen, hiszen csak az védhető meg, amit szeretünk és csak azt szerethetjük, amit ismerünk. „

ANYAG ÉS MÓDSZER

A helyi jelentőségű természetvédelmi területek (*Fővárosi Állat- és Növénykert, Turjános Természetvédelmi Terület, Róka-hegy Természetvédelmi Terület, Palotai-sziget Természetvédelmi Terület, Ördög-orum Természetvédelmi Terület, Fazekas-hegyi kőfejtő Természetvédelmi Terület, Denevér utcai gyepfolt Természetvédelmi Terület, Felsőrákosi-rétek Természetvédelmi Terület*), mint a kutatásom helyszínei, valamint a különböző tanösvény-építészeti eszközök kerülnek bemutatásra. Munkám kezdetén, 2010-ben még valamennyi tervezett tanösvény helyi jelentőségű védett területeken helyezkedett el, amely 2014. január 1-vel annyiban módosult, hogy közülük a Fővárosi Állat- és Növénykert országos jelentőségű védettséget kapott.

A területek elemzésének nagy részét terepbejárások során készített megfigyeléseim, jegyzeteim, valamint természetvédelmi örök, mezőőrök és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, illetve a Vidékfejlesztési Minisztérium Környezet- és Természetvédelemért felelős helyettes államtitkárságának munkatársaival történt konzultációk alapján készítettem. Ezen kívül a Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről szóló 25/2013. (IV. 18.) Főv. Kgy. rendeletet és a Fővárosi Önkormányzat 2011. és 2012. évi hivatalos dokumentációit, illetve a területek élővilágának leírásánál a Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, 2014. Svájci Magyar Együttműködési Program keretében megvalósuló „Összefogással természeti értékeink megőrzéséért” című projektét tanulmányoztam. A megépített tanösvények kirándulásvezetőinek és tanösvény tábláinak szövegéből és az ide vonatkozó szakirodalmakból is vizsgáltam.

A budapesti helyi védettséggel rendelkező területek tanösvényeinek értékeléséhez, négy szakaszból és 22 pontból álló szempontrendszert dolgoztam ki. Az objektív mérőszámokkal számszerűsített értékelés alapján megállapítható, hogy melyek azok a tanösvények, amelyek fejlesztésre szorulnak, illetve leolvasható, hogy ezt melyik értékelési kategóriában, milyen mértékben, illetve milyen elemnél kell véghezvinni. Az egységes és komplex tanösvény-értékelési szempontrendszerben a látogatói szempontokat (azaz a megközelíthetőséget, észrevehetőséget, a vonzó tényezőket, a közismertséget, a terepi viszonyokat) és a kirándulásvezetőkkel, valamint a meglévő tanösvény-táblákkal kapcsolatos szempontokat értékeltem 1,2, illetve 3 ponttal. Környezeti nevelésnél figyelembe vettem, hogy az adott tanösvény mennyire kapcsolható be az oktatásba, illetve, mennyire tekinti globálisan a terület adottságait. A természetvédelmi szempontoknál a terület-terhelést értékeltem, különböző nézőpontokból, valamint a kialakítás és fenntarthatóság témakörét is elemeztem.

Így azok a tanösvények, melyek az egyes részértékelésnél, illetve a végső kiértékelésen legtöbb pontot kapták, mondhatóak általánosságban a legjobbaknak Budapest helyi védett területein. A szempontokat azért csoportosítottam négy külön is kezelhető egységbe, hogy azok önállóan is kiértékelhetők legyenek. Így láthatóvá válik, ha az élvonalban végzetek közül is akad olyan tanösvény, amely egy szempont szerinti értékelés alapján jelentős fejlesztésre szorul.

Dolgozatom fontos része a 3 évig tartó összesen 3200 db kérdőívvel dolgozó, folyamatos statisztikai kutatás Budapest helyi jelentőségű védett területein, valamint az itt felépült, saját tervezésű tanösvények kiértékelése. Ennek során 2200 kérdőívet az emberek személyes megszólításával töltöttem ki. További 1000 darab kérdőívet helyi iskoláknak küldtem ki. Ebből értékelhető mennyiségű, reprezentatív mintavételnek tekinthető 8,9% érkezett vissza. Összesen tehát 2289 db kérdőívet értékeltem ki.

A 2010-es év folyamán egy hét pontból álló kérdőívet szerkesztettem, amely összeállításánál szempont volt a gyors és egyértelmű kitölthetőség és feldolgozás, ezért feleletválasztós kérdéseket alkalmaztam.

Az űrlapokat a védett területeken az éppen ott tartózkodó személyekkel, a Budapesti Corvinus Egyetem és a Szent István Egyetem, illetve a Baár-Madas Református Gimnázium diákjaival, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület valamint, a Fővárosi Állat- és Növénykert rendezvényein résztvevőkkel töltöttem ki, valamint e-mailen szétküldve és különböző levelezőlistákra feltöltve még szélesebb körből kaptam válaszokat. Mivel főleg a helyi lakosság tájékozottságát szerettem volna felmérni, igyekeztem budapesti lakosokkal, illetve az agglomerációban élőkkel kitölteni a kérdőívet.

A teljes 2010-es esztendőben osztottam ki űrlapokat, amelynek eredményeképpen 2000 választ kaptam.

2010-ben a 20 budapesti természetvédelmi területről kérdeztem az embereket, 2012 októberében pedig arról a 3 területről, melyekre tanösvényeket helyeztük ki, egy év múlva a Homoktövis Természetvédelmi Területen elhelyezett interaktív sétaútról készítettem felmérést. E két utóbbinál 100-100 választ kaptam.

A Merzse-mocsár és Naplás-tavi Tanösvények egyéves fennállásának alkalmával, 2013 májusában az adott kerületekben végeztem felmérést. Ennek során igyekeztem közvetlenül a célcsoportot megszólítani, ezért a XVI. és XVII. kerületben összesen 63 oktatási intézményt kerestem fel postai úton. Levelem mellé a kerületi tanösvény ismertségéről szóló kérdőívet, illetve bélyeggel ellátott válaszbortékot is tettem. Ezt azért tartottam fontosnak, hogy kiküszöbölhető legyen, ha egyes iskolák, óvodák anyagi okok miatt nem tudnák visszaküldeni

a kitöltött formanyomtatványt. Sajnálatos tény azonban, hogy a 63 levélből csupán 7-re kaptam választ, amelyből egy a kérdőíveket érintetlenül postázta, mondván, még nem jártak a tanösvényen. Így az összesen 1000 példányban szétküldött űrlapból 89-et (8,9%) kaptam vissza kitöltve. Meg kell állapítani, hogy ez még az általam felállított 10%-os alsó határt sem érte el.

Így összesen 3200 űrlap került kiosztásra, amelyből 2289 értékelhető válasz állt rendelkezésemre a statisztika elkészítéséhez. A felmérés során 32 kérdést tettem fel, melyből 28 feleletválasztós, a többi négy pedig néhány szóban megválaszolható kérdés volt. Az adatok összesítésekor a válaszokat összeszámoltam és ezeket, a könnyebb átláthatóság érdekében diagramokban tüntettem fel.

A magyar és külföldi tanösvényekkel kapcsolatos kutatásaimat a személyes tapasztalatokon túl az illetékes hivatalok felkeresésével egészítettem ki. A hazai hivatalok közül a Vidékfejlesztési Minisztérium, Környezet- és Természetvédelemért felelős helyettes államtitkársága, a Duna-Ipoly Nemzeti Park és a Magyar Madártani- és Természetvédelmi Egyesület szolgáltatott számomra információkat.

A nemzetközi tanösvényekkel kapcsolatban 2012 márciusában 104 nagykövetséget kerestem meg e-mailen a hazájukban található tanösvényekkel kapcsolatban. Érdembeli választ 10 helyről kaptam, bár ezek egy része csupán bizonyos nemzeti parkok hazai nyelvű honlapjának címét tartalmazta. Az értékelhető információkat feldolgoztam és további 11 Európa diplomás, illetve ugyanennyi Európán kívüli nemzeti parkot is kiválasztottam, hogy tőlük is informálódjak a területükön lévő tanösvényekről. Továbbiakban külföldi környezetvédelmi minisztériumoktól, könyvtárakban szakkönyvekből és szakdolgozatokból informálódtam, illetve az internet böngészőjét is segítségül hívtam kutatásaimhoz. Ezek alapján azt tapasztaltam, hogy külföldi tanösvényeket összefoglalóan tárgyaló hazai irodalom nincsen.

A kérdőíveken kívül, saját megfigyelések, szakmai beszélgetések (ELTE, számítástechnikai és kommunikációs cégek) során vizsgáltam a XXI. századi technikai vívmányok elterjedését, használatát és annak elérhetőségét a lakosság körében, valamint megvalósult tanösvények negatív és pozitív tapasztalatait is összegyűjtöttem, amelyeket az „Eredmények” fejezetben ismertetem.

ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

1. AZ ÚJ TÍPUSÚ, ÚGYNEVEZETT „MOZGÓ” TANÖSVÉNY LÉTESÍTÉSE SZEMPONTRENDSZERÉNEK KIDOLGOZÁSA

A kihelyezés módja alapján egy új típusú tanösvény-kategóriának létrehozására tettem javaslatot „*Mozgó tanösvény*” néven. Ez annyiban tér el az időszakos tanösvényektől, hogy az év 365 napján megtalálhatóak a területen, mivel minden hónapban más-más érdekesség kerül bemutatásra a cserélhető részeket tartalmazó táblákon úgy, hogy a tanösvény megtartsa arculatát. Ilyen mozgó tanösvény, zoológus és környezeti nevelő szakemberekkel egyeztetve a Fővárosi Állat- és Növénykertben 2007-ben több hónapon keresztül működött, sikerét a látogatók körében végzett közvéleménykutatás is alátámasztotta. Kialakításához a külföldi, illetve hazai botanikus kertekben látott „hónap érdekessége” bemutató tanulmányozása és a korábbi állatkerti és ezzel kapcsolatos környezeti nevelési tapasztalatok adtak támpontot.

2. A HATÉKONY „TÖBB KOROSZTÁLYOS” TANÖSVÉNY-ELEMEK ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES MEGOLDÁSOK ELMÉLETI ALAPJAINAK MEGHATÁROZÁSA

A többéves terepi, illetve gyakorlati tapasztalatom, valamint az elkészített statisztikai elemzések alapján megállapítottam, hogy kirándulni az emberek leginkább csoportokban járnak, melyek koreloszlása igen változó. Ezért egy új tanösvény-elem, az úgynevezett „*táblablokkok*” létrehozatalára tettem javaslatot, mely 2012-től kezdődően a gyakorlatba is kipróbálásra került. Eszerint a tanösvények állomásai ún. *táblablokkokból* állnak, amelyek egyik eleme egy nagy, képekkel színesített, közérthető, de tudományosan megfogalmazott információkat tartalmazó tábla. A második típusú információ-hordozó az olvasni már tudó gyermekeknek szól, mégpedig kérdezz-felelek formában tájékoztat egyszerű, rövid, tömör, lényegre törő mondatokkal. A legkisebbeknek pedig interaktív rajzos, szöveg nélküli táblák kerültek kihelyezésre. (A megvalósulás óta a folyamatos ellenőrzés és a közvélemény-kutatási eredmények alapján a hibák kiküszöbölése, valamint a táblablokkok továbbfejlesztése folyamatosan történik.)

3. MEGVALÓSÍTÁSI JAVASLATOK A XXI. SZÁZADI TECHNIKA ALKALMAZÁSÁRA A TANÖSVÉNYEKNÉL

A környezeti neveléssel, valamint a tanösvényekkel kapcsolatos, mintegy kilenc évre visszanyúló tanulmányaim során egyértelművé vált, hogy az érdekességekre leginkább nyitott és fogékony korosztály a középiskolásoké. Ők azonban sokkal inkább az újdonságok bemutatásával, illetve kalandokkal szólíthatók meg. Ezt, statisztikai felméréseim támasztják alá. Bár már több tanösvénynél találkoztam a modern eszközök alkalmazásával, ezek rendszerezése a mai napig nem történt meg. A rohamos fejlődés és a széleskörű alkalmazási lehetőségek miatt tartom fontosnak az új fejlesztések összefoglaló értékelését, az alkalmazási területük pontos meghatározását.

A fentiek alapján az ismeretközlés módszerénél a *XXI. század technikai eszközeinek alkalmazására* tettem javaslatot, amelyen belül tárgyalom az alkalmazások lehetséges formáit, azaz az *Audio guide*, az *Audio guide TooZla program*, a *GPS*, valamint a *QR-kód* használatának lehetőségét.

4. AZ EGYSÉGES BUDAPESTI TANÖSVÉNY-HÁLÓZAT MEGVALÓSÍTÁSA FELTÉTELRENDSZERÉNEK KIDOLGOZÁSA.

A hazai valamint a nemzetközi tanösvények tanulmányozása, a lakosság körében végzett felméréseim és az ökoturisztikai fejlesztési lehetőségekben leírtak alapján Budapest helyi jelentőségű védett területeinek bemutatásához szükséges egy olyan, a terület értékeit széleskörűen bemutató, egységes tanösvény-hálózat kialakítása, amely a társadalom legszélesebb rétegét képes megszólítani. Ehhez javaslatokat tettem a tanösvények olyan egységes arculatának kialakítására, amely bár közös megjelenést sugall, de lehetőséget ad az egyes helyszínek egyedi sajátosságainak megjelenítésére, tematika szerinti szétválasztására. Eszerint a zöld szín az erdős területeket, a kék a vizes, a szürke a síkvidéki élőhelyeket, a barna pedig a természeti emlékeket jelzi. Amennyiben a kirándulásvezető kiadvány, illetve honlap elkészítésére is lehetőség nyílik, ott is ugyan ezt az egységes arculatot javaslom használni.

5. EGYSÉGES, KOMPLEX TANÖSVÉNY-ÉRTÉKELÉSI RENDSZER KIDOLGOZÁSA

Számtalan értékelési szempontrendszer látott már napvilágot, mely a tanösvényeket tájépítészeti szempontok alapján vizsgálta. Az általam összeállított értékelési módszer a tájépítészeti kérdéseken túl természetvédelmi és környezeti nevelési szempontokat is figyelembe vesz, valamint a tanösvényeken átlagosan eltöltött időt vizsgálja. Ez utóbbi jó mérőszám a környezeti nevelés hatékonyságára, valamint a táblák figyelemfelkeltése értékelésére. Eszerint a 22 pontból álló értékelés négy fő téma köré csoportosul, melyek a látogatói, a környezeti nevelési, a természetvédelmi valamint a kialakítási és fenntarthatási szempontok. Az ilyen, objektív mérőszámokkal végzett értékelés alapján megállapítható, hogy melyek azok a tanösvények, amelyek fejlesztésre szorulnak, és látható, hogy ezt melyik értékelési kategóriában, milyen mértékben, és melyik elemnél kell elvégezni.

6. VIZSGÁLATAIM BEBIZONYÍTOTTÁK, HOGY A KELLŐEN FIGYELEMFELKELTŐ TANÖSVÉNYEK JELENTŐSEN MEGNÖVELIK A TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEK ISMERTSÉGÉT, LÁTOGATOTTSÁGÁT ÉS AZOK ÉRTÉKEIT A MINDENNAPOK RÉSZÉVÉ TESZIK.

A terepbejárásaim, közvélemény kutatási eredményeim, illetve a mező- és természetvédelmi örök elmondásai alapján egyértelműen kijelenthető, hogy azokon a területeken, ahol tanösvény található, jelentősen csökkent a szemetelés, a vandál cselekedetek mértéke, a kijelölt útról letérők és ezzel taposási károkat okozók aránya és az ilyen természetvédelmi területek ismertsége is jelentősen (11%-kal) megnőtt.

AZ ÉRTEKEZÉS TÉMAKÖRÉHEZ KAPCSOLÓDÓ PUBLIKÁCIÓK ÉS SZAKMAI TEVÉKENYSÉGEK

1. Folyóiratcikkek

- Zoltán Bajor, Ildikó Járdi, **Rita Lampert**, Boglárka Uj, Zoltán Tóth, Judit Házi, Vera Besenyői, Hegedüsné Judit Berényi, Barnabás Wichmann, Károly Penksza: *Effect of the conservation management of the sand areas in Budapest (Nature reserves Sea Buckthorn and Tamariska Hills) on the sand grassland vegetation. Applied Ecology And Environmental Research 2014-es 2. kötet (közlésre elfogadva)* ISSN: 1589-1623
- **Bajor-Lampert Rita** – Bajor Zoltán: *Budapest tanösvényei a környezeti nevelés szolgálatában. Madártávlat*, 2013/3: 34-39 pp. ISSN: 1217-7156

2. Konferencia

Magyar nyelvű

- Zsigmond Vince – Hanga Zoltán – **Lampert Rita**: *A Növénykert múltja, jelene, jövője. (p.13-19)* XXVI. Biológiai vándorgyűlés, Budapest, 2006. november 9-10, Kiadja a Magyar Biológiai Társaság a Quick Line Bt. Gondozásában, Budapest, ISBN-10: 963-87343-0-2, ISBN-13: 978-963-87343-0-3
- **Lampert Rita** – Zsigmond Vince: *A botpedagógia jelentősége a Fővárosi Állat- és Növénykertben. (p. 177-181)* XXVI. Biológiai vándorgyűlés, Budapest, 2006. november 9-10, Kiadja a Magyar Biológiai Társaság a Quick Line Bt. Gondozásában, Budapest, ISBN-10: 963-87343-0-2, ISBN-13: 978-963-87343-0-3

- **Bajor-Lampert Rita** – Bajor Zoltán: *Naplás-tó Természetvédelmi Terület növény- és állatvilágának felmérése és annak bemutatása tanösvény segítségével.*(p. 11-14) Magyar Biológiai Társaság, XXIX. Biológiai Vándorgyűlés. Budapest, 2012. október 19. Kiadja a Magyar Biológiai Társaság Szent István Kiadó, Budapest, ISBN 978-963-87343-6-5
- **Bajor-Lampert Rita** – Bajor Zoltán: *Merzse-mocsár Tanösvény bemutatása.* Magyar Biológiai Társaság, XXIX. Biológiai Vándorgyűlés. Budapest, 2012. október 19.- poszter Kiadja a Magyar Biológiai Társaság, Szent István Kiadó, Budapest, ISBN 978-963-87343-6-5
- **Lampert Rita** – Molnár Zoltán – Szabon Márta – Zsigmond Vince: *Az ember teremtette édenek.* Állatkerti Szakmai Fórum (2007. február 21.)
- **Bajor-Lampert Rita:** *Az élménypedagógia kérdései és lehetőségei.* V. Környezetvédő és Tudatos Fogyasztó Konferencia, Kecskemét. 2013
- Bajor Zoltán, Házi Judit, **Lampert Rita**, Uj Boglárka, Tóth Zoltán, Besenyői Vera, Wichmann Barnabás, Penksza Károly: *Effect of the habitat management produced on the vegetation in the area of Budapest.* (p. 84-85), VIII. Carpathian Basin Biological Symposium – I. Sustainable development in the Carpathian Basin” international conference, Budapest, 21.- 23. November, 2013 Kiadó: Szent István Egyetem, Egyetemi Nyomda, Gödöllő, 2013. ISBN: 978-963-269-387-3

Nemzetközi

- World Association of Zoos and Aquariums Conference (2007. augusztus 26-30)
- **Lampert Rita:** *Budapest's natural treasures.* IX. European Zoohorticultural Group Conference, Dublin (2009. június 2.-5.)

3. Könyv, -részlet

- Persányi – Hanga – Szabon (szerk.): Állatkerti pillanatok, Budapest, 2009 (Lampert Rita- Zsigmond Vince: Botanikai gyűjtemény: Újdonságok a Növénykertben - fejezet), (29-30 p.) Kiadó: Fővárosi Állat- és Növénykert, Budapest
- **Bajor-Lampert Rita**, Bajor Zoltán, Csemez Attila: *Fővárosi tanösvényhálózat kialakítása és szerepe a környezeti nevelésben „Zöld tantermek” Budapest természetvédelmi területein. Tájékadémia - IV, 2014 (közlésre elfogadva)*

4. Hivatkozások

- **Lampert Rita** – Zsigmond Vince szóbeli közlése alapján: Kovács Gy. „...és Növénykert”; Kovács Zs. (szerk.) Vadon magazin 2006./4. szám Kiadó: Göncöl Alapítvány, Vác, ISSN: 1586-0434

5. Szakmaspecifikus alkotások megvalósult tájépítészeti tervek

- **Létesítményterv**
 - 10 db kifutó és kertrész terve a Fővárosi Állat és Növénykertben (1148, Budapest, Állatkerti krt 6-12)
 - 2007. Madár-, Rovar- Békabarát Kert
 - 2007. augusztus Xanthus János Ház kifutói és környezete
 - 2008. május Gorilla kifutó és környezete
 - 2008. május Orángután kifutó és környezete
 - 2008. május Szavanna kifutó és környezete
 - 2008. május Gorilla kifutó és környezete
 - 2008. június Medvesor kifutói és környezete

- 2009. június Mérgezház kifutói és környezete
- 2009. június Játszadó-Zoo játszótér
- 2010. május Ausztrál-ház
- 2014. április Holnemvolt Park zöldfelületei
- 2010. június Budakeszi Vadaspark bejárati zónája
- Tanösvények:
 - 2007. januártól Mozgó tanösvény létrehozása a Fővárosi Állat- és Növénykertben
 - 2011. szeptember Homoktövis Természetvédelmi Terület tanösvénye
 - 2012. szeptember Kis Sváb-hegy Természetvédelmi Terület tanösvénye
 - 2012. július Naplás-tó Természetvédelmi Terület tanösvénye
 - 2012. május Merzse-mocsár Természetvédelmi Terület tanösvénye
 - 2013. április Rupp-hegy Természetvédelmi Terület tanösvénye
 - 2014. március Balogh Ádám-szikla Természetvédelmi Terület tanösvénye
 - 2014. március Apáthy-szikla Természetvédelmi Terület tanösvénye
- **Helyi (természeti vagy kulturális örökségi) védelem alatt álló terület kezelési terve**
 - **Lampert Rita:** A Fővárosi Állat- és Növénykert parkállapot felmérése. Budapest, 2009. február 6.
- **Tervpályázaton elért eredmények**
 - Főkert Nonprofit Zrt. Rajtad is múljon! - Egynyári virágágy tervező pályázat. II. helyezés (2013. október 20)

6. SZAKMAI DÍJAK

- **Lampert Rita:** A síkfőkúti cseres-tölgyes erdő bogáregyüttesének vertikális vizsgálata ablak és fénycsapdákkal, Tanszéki diplomadíj, 2005. július 1. Budapest Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Kar
- X. Országos Felsőoktatási Környezettudományi Diákkonferencia, Eger, 2006. április 10-12., különdíj

7. TUDOMÁNYOS UTÁNPÓTLÁS-NEVELÉS

- Szakdolgozat témavezetés, konzulensi munka
 - Fülöp Viktor: A Fővárosi Állat- és Növénykert Dél-Amerika Házának növénydekorációs lehetőségei. Budapesti Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Kar, 2010
 - Hordai Annamária: Az Ausztrálház növényi kialakításának lehetőségei a Fővárosi Állat- és Növénykertben. Budapesti Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Kar, 2010
 - Molnár Krisztina: Délkelet-Ázsia mérgező dísnövényeinek állatkerti felhasználása. Kecskeméti Főiskola, Kertészeti Főiskolai Kar, 2010
 - Györgyi Krisztina: A szerves és kommunális hulladékkezelés lehetőségeinek elemzése a Fővárosi Állat- és Növénykertben. Szent István Egyetem, Mezőgazdaság és Környezettudományi Kar, 2010
 - Csillagh Melinda: Nemzeti Bonsai Gyűjtemény a Fővárosi Állat- és Növénykertben. Budapesti Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Kar, 2010
 - Fekete Orsolya: Állatkerti kifutók növénykiültetésének tervezése. Budapesti Corvinus Egyetem, Tájépítészeti Kar, 2011 (**diplomadíj**)
 - Magyar-Meskó Réka: A Rákospatak és környékének bemutatása tanösvénytervezéssel. Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, 2014

8. EGYÉB TUDOMÁNYOS AKTIVITÁS

- **Konferencia szervezőbizottság tagja**

- Planet Project Conference 1998. augusztus 1.-23. Kaposvár-Szeged-Budapest
- Planet Project 1999-2000 Budapest
- X. European Association of Zoos and Aquaria, Zoohorticultural Group Conference, Budapest, 2010. május 25-28.

- **Egyéb tudományos aktivitás**

- 2001-2002 A Martonvásári Kastélypark növényállományának vizsgálata
- 2003-2005 Síkfőkút Projektben való részvétel
- 2010. május Polgári Természetvédelmi ór képzés megszerzése

- **Tanulmányút:**

- 2003. július önkéntes szakmai gyakorlat a Fertőhansági Nemzeti Parkban
- 2004. június-augusztus önkéntes szakmai gyakorlat a római állatkertben (Bioparco)
- 2006. április 24.-30. Millenium Seed Bank, Wakehurst Place (előkészítő tárgyalás a ENSCONET és a Pannon Magbank projektről)
- 2007- Magyar Madártani- és Természetvédelmi Egyesület önkéntes élőhelykezelési programjain, valamint a Budapest természetvédelmi területeinek bemutatására szervezett túrákon való aktív részvétel